

آسیب شناسی بازار ارز در مقابل تحریم‌های اقتصادی با تاکید بر اقتصاد مقاومتی

یونس نادمی

استادیار اقتصاد دانشگاه آیت الله العظمی بروجردی (ره)

younesnademi@abru.ac.ir

مهدی نوری

پژوهشگر دانشگاه صنعتی مالک اشتر

مهدی موحدی بک نظر

دکترای اقتصاد و پژوهشگر مرکز رشد دانشگاه امام صادق (ع)

چکیده

هدف از این پژوهش مدلسازی آثار مستقیم تحریم‌ها بر بازار ارز ایران در بازه زمانی ۱۳۵۸-۱۳۹۱ است. بدین منظور از مدل‌های اقتصادسنجی شامل مدل‌های ARMAX و GARCH استفاده شده است. نتایج حاصل از برآورد مدل‌های تحقیق نشان داده است که تحریم‌ها سه تاثیر مستقیم بر بازار ارز دارند که عبارتند از: افزایش نرخ ارز، افزایش شکاف بین نرخ ارز رسمی و بازار آزاد و افزایش نوسانات نرخ ارز. با توجه به اینکه تحریم‌ها منجر به ایجاد شکاف بین نرخ ارز رسمی و نرخ ارز بازار آزاد می‌شود که این شکاف نرخ ارز منجر به تقویت فرآیند رانت‌جویی در بازار ارز می‌شود و این پدیده می‌تواند نقدینگی سرگردان را بجای امور تولیدی به سمت سفته‌بازی در بازار ارز و استفاده از رانت چندنرخ‌ی بودن ارز سوق دهد که این پدیده می‌تواند آثار سوئی بر تولید، اشتغال و رشد اقتصادی داشته باشد و همچنین می‌تواند منجر به گسترش انتظارات تورمی و افزایش سطح عمومی قیمت‌ها شود. مکانیسم دیگر اثرگذاری تحریم‌ها بر بازار ارز و سپس بر متغیرهای کلان اقتصادی افزایش نرخ ارز به دلیل کاهش منابع ارزی و عرضه ارز در بازار است. افزایش نرخ ارز و نوسانات نرخ ارز نیز می‌تواند بر بسیاری از متغیرهای اقتصاد کلان تاثیر ناگواری داشته باشد و به عنوان یک شوک هزینه برای تولیدکنندگان عمل کند. از آنجاییکه تولیدکنندگان به مواد اولیه، کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای وارداتی نیاز دارند لذا جهش نرخ ارز به مثابه جهش قیمت نهاده‌های تولیدی عمل می‌کند و منجر به افزایش یکباره هزینه‌های تولیدکنندگان می‌شود که همزمان دو اثر رکودی و تورمی را بر اقتصاد برجای می‌گذارد.

واژگان کلیدی: تحریم، بازار ارز، اقتصاد مقاومتی، مدلسازی اقتصادسنجی